

Białystok – Pomnik Wielkiej Synagogi – pomnik bohaterów powstania w getcie

Historia

W Białymstoku miał także miejsce drugi co do wielkości – po powstaniu w getcie warszawskim – zbrojny zryw ludności żydowskiej okupowanej Polski przeciwko Niemcom. Powstanie rozpoczęło się w przededniu planowanych przez hitlerowców masowych wywózek mieszkańców do obozów zagłady i ostatecznej likwidacji białostockiego getta. Główne walki toczyły się w dniach od 16 do 25 sierpnia 1943 r., kiedy około 300 słabo uzbrojonych powstańców toczyło nierówny bój z regularnymi jednostkami Wehrmachtu. Ostatni izolowany punkt oporu został zlikwidowany przez Niemców 25 sierpnia. Z **60 tys.** białostockich Żydów ocalało zaledwie kilkuset [obecnie większość z nich mieszka w Izraelu i Stanach Zjednoczonych].

Mikołaj Morzycki-Markowski

Pamięć

W 1993 r., w 50. rocznicę wybuchu powstania w getcie odsłonięto w Białymstoku odrestaurowany pomnik, stojący w tym miejscu tuż po wojnie, upamiętniający te wydarzenia. Od tego czasu w obchodach rocznicowych co roku bierze udział delegacja dawnych białostockich Żydów mieszkających przede wszystkim w Izraelu oraz żydowska młodzież.

Z zagładą społeczności żydowskiej w Białymstoku związana jest również spalona konstrukcja kopuły Wielkiej Synagogi stanowiąca obecnie pomnik, na którym umieszczono napis: „Święty nasz wspaniały przybytek stał się pastwą ognia, 27 czerwca 1941 r. **2000 Żydów** niemieccy mordercy spalili w nim żywcem”. Pomnik został ufundowany w 1995 r. przez Żydów białostockich z całego świata oraz miasto Białystok. W mieście znajduje się również tablica pamięci Icchoka Malmeda [bojownika getta] oraz cmentarz żydowski – miejsce straceń ok. **5 tys. białostockich Żydów**.

Fundacja Uniwersytetu w Białymstoku Universitas Bialostocensis opracowała „Szlak Dziedzictwa Żydowskiego”, który ukazuje ponad 50 miejsc związanych z białostockimi Żydami. www.szlak.uwb.edu.pl/

Mikołaj Morzycki-Markowski

Informacje praktyczne

Białystok – Pomnik Wielkiej Synagogi – pomnik bohaterów powstania w getcie

Dojazd: koleją (rozkłady jazdy na www.pkp.pl). Plan miasta na stronie www.bialystok.pl.
ul. Suraska, Białystok